

BOŠNJACI U REPUBLICI SLOVENIJI S OSVRTOM NA GRAD MARIBOR

Dušan Tomažič

Rtv Slovenija, RC Maribor, Ilichova 33

dusan.tomazic@rtvslo.si

Alija Suljić

Univerzitet u Tuzli, Prirodno-matematički fakultet, Odsjek za geografiju, Univerzitetska 4,
Tuzla, Bosna i Hercegovina

alija.suljic@untz.ba

Rad se bavi bošnjačkom dijasporom u Republici Sloveniji, odnosno gradu Mariboru. Poseban akcenat je na brojnom stanju, statusu i organizovanosti Bošnjaka u Mariboru, od 1921. do 2011. godine. Maribor je u prošlosti bio poznat kao dvonacionalan grad (njemačko, slovenački), što se počelo mijenjati krajem XIX vijeka kada su Slovenci i Bošnjaci postali građani jedne države, prvo Austro-Ugarske monarhije, a kasnije Kraljevine SHS, odnosno socijalističke Jugoslavije. Krajem XX vijeka, usljed raspada socijalističke Jugoslavije, Bošnjaci postaju nacionalna manjina u Republici Sloveniji. Pored Bošnjaka koji su već od ranije živjeli u Sloveniji, njima se pridružuju i oni Bošnjaci koji su se privremeno ili stalno iselili iz Bosne i Hercegovine i nastanili se u Sloveniji tokom posljednjeg rata, a i nakon njega. Tome je znatno doprinijela loša politička i ekonomska situacija u Bosni i Hercegovini. Procjenjuje se da u Republici Sloveniji živi oko 100.000 osoba koje su bosanskohercegovačkog porijekla.

Ključne riječi: Grad Maribor, Bošnjaci, stanovništvo, emigracija, etnička zajednica.

BOSNIACS IN REPUBLIC OF SLOVENIA WITH REFERENCE TO THE CITY OF MARIBOR

Dušan Tomažič

Rtv Slovenija, RC Maribor, Ilichova 33

dusan.tomazic@rtvslo.si

Alija Suljić

University of Tuzla, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Department of
Geography Univerzitetska 4, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

alija.suljic@untz.ba

The paper deals with the Bosniak diaspora in the Republic of Slovenia, i.e the city of Maribor. Special emphasis is placed on the number, status and organization of Bosniaks in Maribor, from 1921 to 2011. In the past, Maribor was known as a binational city (German, Slovenian), which began to change at the end of the 19th century when Slovenians and Bosniaks became citizens of one state, first the Austro-Hungarian monarchy and later the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes or socialist Yugoslavia. At the end of the 20th century, due to the disintegration of socialist Yugoslavia, Bosniaks became a national minority in the Republic of Slovenia. In addition to Bosniaks who have lived in Slovenia

before, they are joined by those Bosniaks who temporary or permanently emigrated from Bosnia and Herzegovina and settled in Slovenia during and after the last war. The poor political and economic situation in Bosnia and Herzegovina has significantly contributed to this. It is estimated that about 100,000 people of Bosnian origin live in the Republic of Slovenia.

Key words: *city of Maribor, Bosniaks, population, emigration, ethnic community.*

UVOD

INTRODUCTION

U ratnom (1992-1995. godine) i postratnom periodu došlo je do egzodusa dijela stanovništva Bosne i Hercegovine, kako unutar tako i izvan njenih granica. Poslijeratno iseljavanje bosanskohercegovačkog stanovništva u druge zemlje uvjetovano je, prije svega, lošom političkom i ekonomskom situacijom u ovoj zemlji. Jedna od tih zemalja bila je i Republika Slovenija, odnosno njen grad, Maribor, drugi po veličini slovenački grad. Geografski položaj Maribora pozitivno je uticao na imigracijske tokove, još od srednjeg vijeka. Tokom XIII vijeka u gradu su, pored Nijemaca i Slovenaca, živjeli i Jevreji koji su doprinijeli razvoju trgovine u ovom srednjovjekovnom naselju. Krajem XV vijeka, usljed ekonomske krize i međuvjerske netrpeljivosti, Jevreji su morali napustiti grad Maribor.¹ Dugi niz godina Nijemci predstavljaju većinsko stanovništva grada Maribora, a Slovenci su, uglavnom, živjeli u prigradskim i ruralnim naseljima. Sve do druge polovine XIX vijeka nije bilo značajnijih međuetničkih sukoba između ove dvije populacije, a počeci prvih međuetničkih netrpeljivosti počinju poslije uspostave tzv. dvojne, Austro-Ugarske monarhije, odnosno tokom francusko-pruskog rata 1870/71. Nesuglasice su kulminirale 1918. godine, kada je general Rudolf Maister ukinuo njemačko gradsko vijeće. Između dva Svjetska rata Nijemci su postali etnička manjina u gradu, a ekonomski su bili iznimno moćni. Zbog saradnje sa nacističkom Njemačkom jugoslovenske vlasti nacionalizovale su njihovo vlasništvo 1945. godine, a poslije toga većina Njemaca grad je napustila (Destovnik, 2012).

Značajnije doseljavanje Bošnjaka na područje Republike Slovenije počinje nakon Drugog svjetskog rata, mada su bili prisutni i ranije, posebno, poslije okupacije Bosne i Hercegovine 1878. godine od strane Austro-Ugarske monarhije. Za vrijeme Prvog svjetskog rata, u okviru austrougarskih oružanih snaga, na području Slovenije bili su stacionirani vojnici Četvrtog bosanskohercegovačkog pješadijskog puka, vojne oznake BH4, odnosno BHIR4. Za vrijeme svog boravka, od 1915. do 1917. godine, vojnici navedenog puka, islamske vjeroispovijesti, izgradili su vjerski objekat, mošeju (džamija), za obavljanje obaveznih molitvi. Mošeja je bila izgrađena od kamena i drveta, a porušena je nakon Prvog svjetskog rata (Mekanović, 2016). Na mariborskom groblju Dobrava u »Park uspomena«, sahranjeni su stradali vojnici u Drugom svjetskom ratu, među njima ima i državljana Bosne i Hercegovine (Breže, 2016).

Prema popisu stanovništva iz 1921. godine bile su 154 osobe bošnjačke nacionalnosti, tada registrovane kao muslimani – pripadnici islamske vjere. Broj Bošnjaka bio je u stalnom porastu, da bi početkom 21. vijeka taj broj iznosio oko 760 osoba.

U zadnjih dvadeset godina Bošnjaci u Sloveniji pokušavaju se što je moguće bolje integrirati. Povezani su u Bošnjački kulturni savez Slovenije (BKZS²) to je krovna

¹ <http://www.sinagogamaribor.si/slo/dediscina/judi-v-mariboru/> (Pristupljeno 12.06.2020.)

² Bosanska kulturna zveza Slovenije.

organizacija Bošnjaka u Sloveniji. Na osnivačkoj skupštini 9. novembra 1996. godine kulturna društva Bošnjaka u Sloveniji donijela su status i izabrali organe saveza. BKZS zvanično je registrirana 1997. godine, a u njezinom sastavu je devet društava: Društvo bosanskohercegovačkog i slovenačkog prijateljstva »Ljilja« iz Ljubljane, Kulturno sportsko društvo Bošnjaka »Biser« iz Jesenica, Kulturno i sportsko društvo »Sandžak« iz Ljubljane, Društvo zemljaka Plava i Gusinja »Izvor« iz Kranja, Kulturno-umjetniško društvo »Sevdah« iz Ljubljane, Bošnjačko omladinsko kulturno društvo Velenje, Kulturno umjetničko i sportsko društvo »Behar« iz Kopra, Kulturno i umjetničko društvo »Zagorski biser« iz Zagorja ob Savi i Društvo »Bosanski dijamant iz Maribora, sa sjedištem u Ulici heroja Jevtiča 2. Glavni zadatka BKZS je očuvanje i njegovanje bošnjačke tradicije, kulture i bosanskog jezika u Sloveniji. Savez ima svoj časopis »Bošnjak« radijsku emisiju »Podalpski selam« na Radiju Študent i web stranici »Bošnjak« i »Sokultura.si«³

Islamska vjerska zajednica u Sloveniji, osnovana 1967. godine, bila je i ostala dio Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Kasnije je formalno kroz instituciju, odnosno organ Mešihata dodijeljena na upravljanje Mešihatu Islamske zajednice u Hrvatskoj i Sloveniji, da bi 1994. godine muslimani u Sloveniji odlučili da samostalno organiziraju svoju administraciju.⁴ Takođe, vjerski život organizovan je preko 14 međzliisa/odbora – općina, povezani u mešihat. Odbor islamske zajednice u Mariboru vodi imam Zinaid, ef. Mahmutagić, a predsjednik je Hilmo Avdić.

NACIONALNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA REPUBLIKE SLOVENIJE U PERIODU 1948-2002. GODINE

NATIONAL STRUCTURE OF THE POPULATION OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA IN THE PERIOD 1948-2002.

Nacionalna pripadnost je društveno obilježje svake osobe, ona se u osnovi nasljeđuje od roditelja, a rijetko i stiže u kasnijim društvenim procesima kojima je izložen svaki pojedinac. Postoji više uzroka koji uvjetuju promjene u nacionalnoj strukturi stanovništva. Najčešće su to prirodni priraštaj (pozitivan ili negativan kod određene etničke grupe), migracije stanovništva (useljavanje i iseljavanje određenih etničkih grupa), promjene uvjetovane političkim mjerama (etničko čišćenje) i dr. (Suljić, 2011).

Podaci popisa stanovništva korišteni i analizirani u ovom poglavlju odnose se za period od 1948. do 2002. godine, a preračunati su prema metodologiji popisa iz 2002. godine. Napominjemo da se teritorija Republike Slovenije u navedenom periodu nije mijenjala, te da je tabelarni prikaz podataka dijelom modificiran i prilagođen ranijim popisima stanovništva. Naime, prije popisa stanovništva nije korišten termin dijaspora za privremeno (stalno) iseljene građane Republike Slovenije, te etničko ime za Bošnjake, ranije Muslimani. U ranijim popisima stanovništva osobe koje su se opredijelile kao Bosanci, smatralo se da je to regionalna, a ne etnička pripadnost. Prema metodologiji popisa stanovništva za 1953. i 1961. godinu Ukrajinci i Rusini prikazani su zajedno, a bila je i rubrika za osobe koje se nisu nacionalno opredijelili – nacionalno neopredijeljeni.⁵

Iako je nacionalna struktura stanovništva Republike Slovenije vrlo heterogena, ipak, udio Slovenaca u ukupnom stanovništvu prelazi 83,0%. Što se tiče etnički manjina, prema popisu stanovništva iz 2002. godine, najbrojniji su bili pripadnici srpske etničke grupe kojih

³ <https://sl-si.facebook.com/BKZS.BKSS/info> - dostupno, 3.10.2016.

⁴ Intervju sa Muftijem dr. Grabusom - medzlis-rijeka.org/ - dostupno, 3.10.2016.

⁵ Statistički ured Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002.

je bilo ukupno 38.964 osobe ili 1,98%, zatim Hrvati sa 35.642 osobe ili 1,81%, pa Bošnjaci sa ukupno 21.542 osobe ili 1,10% od ukupnog broja stanovnika Republike Slovenije. Takođe, pored navedenih etničkih manjina koje su sa područja bivše Jugoslavije, javljaju se u navedenom popisu i Bosanci sa ukupno 8.062 osobe ili 0,41%, zatim Muslimani sa 10.467 osoba ili 0,53% te Jugosloveni sa 527 osoba ili 0,03% od ukupnog stanovništva Republike Slovenije (Tabele broj: 1. i 2.)

Tabela 1. Stanovništvo prema nacionalnoj pripadnosti Republike Slovenija, prema popisima: 1953., 1961., 1971., 1981., 1991. i 2002. godine

Table 1. Population by nationality of the Republic of Slovenia, according to the censuses: 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 and 2002.

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
UKUPNO	1.391.873	1.466.425	1.591.523	1.679.051	1.838.381	1.913.355	1.964.036
Nacionalno opredijeljeni							
Slovinci	1.350.149	1.415.448	1.522.248	1.578.963	1.668.623	1.689.657	1.631.363
Talijani	1.458	854	3.072	2.987	2.138	2.959	2.258
Mađžari	10.579	11.019	10.498	8.943	8.777	8.000	6.243
Romi	...	1.663	158	951	1393	2.259	3.246
Albanci	216	169	282	1.266	1.933	3.534	6.186
Austrijanci	...	289	254	266	146	126	181
Bugari	...	49	180	138	103	168	138
Bošnjaci	21.542
Česi	...	807	584	442	423	315	273
Crnogorci	521	1.356	1.384	1.950	3.175	4.339	2.667
Grci	...	24	50	24	15	21	54
Hrvati	16.069	17.978	31.429	41.556	53.882	52.876	35.642
Židovi/Jevreji	...	15	21	72	9	37	28
Makedonci	366	640	1.009	1.572	3.227	4.371	3.972
Muslimani	366	1.617	465	3.197	13.339	26.577	10.467
Nijemci	1.824	1.617	732	400	309	298	499
Poljaci	...	275	222	191	200	196	140
Rumuni	...	41	48	41	93	115	122
Rusi	...	593	295	297	189	167	451
Rusini	...	46	384	66	54	57	40
Slovaci	...	60	71	75	139	139	216
Srbi	7.048	11.225	13.609	20.209	41.695	47.401	38.964
Turci	...	68	135	52	86	142	259
Ukrajinci	138	190	210	470
Vlasi	...	9	6	4	16	37	13
Drugi	2.268	352	449	293	526	1021	1548
Nacionalno neopredijeljeni							
Opredijelili su se kao Jugosloveni	2784	6.616	25.615	12.075	527
Opredijelili su se kao Bosanci	8062
Regionalno opredijeljeni	2.652	3.932	5.187	1467
Drugi	3.012	2.853	8.716	12.085

Nisu htjeli odgovoriti	48.588
Nepoznato	...	211	1.154	26.78	5.301	42.355	126.325

Izvor: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, 2002

Tabela 2. Stanovništvo prema nacionalnoj pripadnosti Republike Slovenija, prema popisima: 1953., 1961., 1971., 1981., 1991. i 2002. godine (u procentima)
Table 2. Population by nationality of the Republic of Slovenia, according to the censuses: 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 and 2002 (in percentages)

	1949	1953	1961	1971 ²⁾	1981 ²⁾	1991 ²⁾	2002
Narodna pripadnost	Strukturalni udio (%)						
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100
Nacionalno opredijeljeni							
Slovinci	97,00	96,52	95,65	94,04	90,77	88,31	83,06
Italijani	1,10	0,06	0,19	0,18	0,12	0,15	0,11
Mađžari	0,76	0,75	0,66	0,53	0,48	0,42	0,32
Romi	...	0,12	0,01	0,06	0,08	0,12	0,17
Albanci	0,01	0,01	0,02	0,08	0,11	0,18	0,31
Austrijanci	...	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
Bugari	...	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Bošnjaci	1,10
Česi	...	0,06	0,04	0,03	0,02	0,02	0,01
Crnogorci	0,03	0,09	0,09	0,12	0,17	0,23	0,14
Grci	...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hrvati	1,15	1,23	1,97	2,47	2,93	2,76	1,81
Židovi/Jevreji	...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Makedonci	0,02	0,04	0,06	0,09	0,18	0,23	0,20
Muslimani	0,01	0,11	0,03	0,19	0,73	1,39	0,53
Nijemci	0,13	0,11	0,05	0,02	0,02	0,02	0,03
Poljaci	...	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Rumuni	...	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
Rusi	...	0,04	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02
Rusini	...	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Slovaci	...	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
Srbi	0,50	0,77	0,86	1,20	2,27	2,48	1,98
Turci	...	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01
Ukrajinci	0,01	0,01	0,01	0,02
Vlasi	...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Drugi	0,16	0,02	0,03	0,02	0,03	0,05	0,08
Nacionalno neopredijeljeni							
Opredijelili su se kao Jugoslovani	0,18	0,39	1,39	0,63	0,03
Opredijelili su se kot Bosanci	0,41
Regionalno opredijeljeni	0,16	0,21	0,27	0,07

Drugi	0,18	0,16	0,46	0,62
Nisu htjeli odgovoriti	2,47
Nepoznato	...	0,01	0,07	0,16	0,29	2,21	6,43

Izvor: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, 2002

Vjerska struktura stanovništva Republike Slovenije 1991. i 2002. godine Religious structure of the Republic of Slovenia population in 1991 and 2002

Podaci o vjeroispovijesti nakon Drugog svjetskog rata bili su popisani samo u popisima 1953. i 1991. godine. Prema popisu stanovništva 1991. godine najveći broj stanovnika Republike Slovenije, prema vjerskoj pripadnosti, izjasnio se rimokatolicima, oko 1,4 miliona osoba ili 71,0% od ukupnog stanovništva Slovenije, zatim kao pripadnici pravoslavne vjere, oko 47.000 ili 2,0% stanovništva Slovenije, te pripadnicima islamske vjere 29.361 osoba ili 1,5% od ukupnog stanovništva Slovenije, a najmanje je bilo pripadnika protestantske vjere, oko 19.000 ili 1,0% od ukupnog stanovništva. Oko 15,0% stanovništva Republike Slovenije, što je preko 294.000 osoba, nije se željelo izjasniti u smislu vjerske pripadnosti. Prema popisu stanovništva 2002. godine više od 2,4% od ukupnog stanovništva Republike Slovenije izjasnilo se kao pripadnici islamske vjere.⁶ Dakle, u periodu 1991.-2002. godine broj pripadnika islamske vjeroispovijesti povećao se za oko 61,8% ili za 18.127 osoba. Najveći broj pripadnika islamske vjeroispovijesti živio je u gradskim naseljima, oko 88,4% ili 29.326 osoba, prema popisu stanovništva iz 1991. godine, odnosno, oko 87,0% ili 47.488 osoba prema popisu stanovništva 2002. godine. U izvangradskim naseljima živjelo je oko 11,6% ili 3.410 osoba, prema popisu stanovništva 1991. godine, odnosno oko 11,0% ili 6.183 osobe prema popisu stanovništva iz 2002. godine (Tabela 3.).

Tabela 3. Broj i udio pripadnika islamske vjeroispovijesti prema tipu naselja u Republici Sloveniji prema popisima 1991. i 2002. godine

Table 3. Number and share of members of the Islamic religion by type of settlement in the Republic of Slovenia according to the 1991 and 2002 censuses

Godina popisa	Ukupno		Gradska naselja		Ruralna naselja	
	1991 ¹⁾	2002	1991 ¹⁾	2002	1991 ¹⁾	2002
Ukupan broj stanovnika Slovenije	1.913.355	1.964.036	971.502	997.772	941.853	966.264
Ukupan broj pripadnika islamske vjeroispovijesti	29.361	47.488	25.951	41.305	3.410	6.183
	Strukturni udio (%)					
Ukupan broj stanovnika Slovenije	100	100	100	100	100	100
Ukupan broj pripadnika islamske vjeroispovijesti	1,5	2,4	2,7	4,1	0,4	0,6

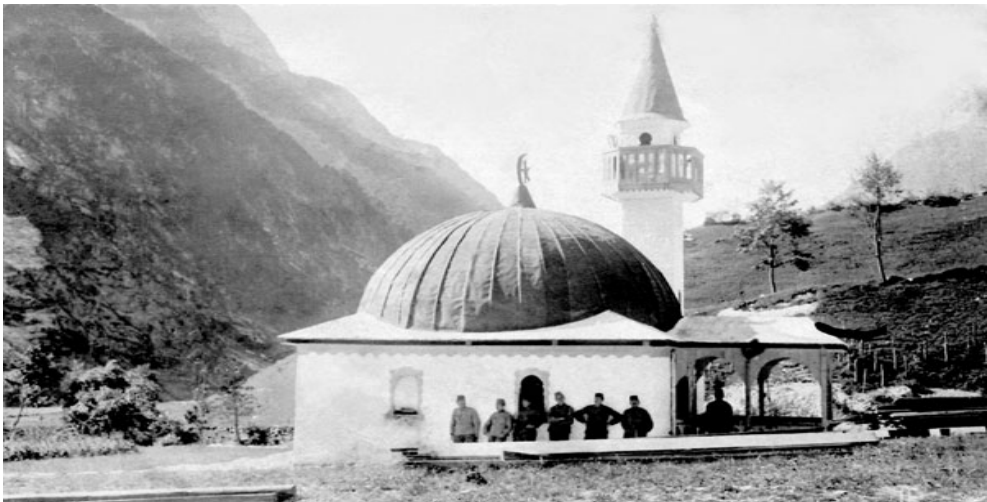
1) Podaci preračunati po metodologiji Popisa 2002.

Izvor: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, 2002

⁶ Popisi na Slovenskem 1948-1991. in Popis 2002., str. 19, Ljubljana, 2001.

Prostorni razmještaj Bošnjaka u slovenačkim općinama 1991. godine Spatial distribution of Bosniaks in Slovenian municipalities in 1991.

Prema administrativnoj podijeli u vrijeme popisa stanovništva 1991. godine Republika Slovenija bila je podijeljena na 190 općina. Samo u 20 slovenačkih općina nisu živjeli Bošnjaci, što znači da su, u prostornom smislu, bili vrlo disperzno nastanjeni na području Republike Slovenije. Dakle, Bošnjaci su živjeli u 170 slovenačkih općina, ali sa različitim brojem osoba u pojedinim općinama (Tabela 4.). Bošnjaci su najčešće naseljavali urbanizirana i industrijalizirana područja Republike Slovenije. U apsolutnom broju najviše Bošnjaka živi u Ljubljani, oko 7.882 osobe, dok u relativnom broju najveći udio Bošnjaka ima općina Jasenica, koja je 17-ta po veličini općina Slovenije, a u njoj Bošnjaci čine oko 14,5% (3.271 osoba) od ukupnog stanovništva ove općine. U drugoj po veličini slovenačkoj općini, Mariboru, živi samo 760 Bošnjaka ili 0,63% od ukupnog stanovništva ove općine (Tabela 5.). U deset slovenačkih općina živi ukupno 18.097 osoba bošnjačke nacionalnosti, što predstavlja oko 37,8% od ukupnog broja Bošnjaka u Republici Sloveniji.

Sl. 1: Mošeja (džamija) u Logu ispod Mangarta
Fig. 1: The mosque in Log below Mangart

Izvor: Husein Sejko Mekanović – bošnjak.si, poseban prilog, br. 6.

Tabela 4: Bošnjaci u Sloveniji po općinama 1991. godine
Table 4: Bosniaks in Slovenia by municipalities in 1991.

Broj Bošnjaka	Broj općina
Bez Bošnjaka	20
1 -100	131
101 - 200	14
201 - 300	6
301 - 400	7

401 - 500	2
501 - 1000	6
1001 - 2000	1
2001 - 3000	1
Više od 3000	2
Ukupan broj općina	190

Izvor: Popis 1991.

Tabela 5. Općine sa više od 500 pripadnika bošnjačke nacionalnosti 1991. godine
Table 5. Municipalities with more than 500 Bosniaks in 1991.

Općina	Broj stanovnika općine	Broj Bošnjaka	Udio (%)
Ljubljana	272.650	7.882	2,89
Jesenice	22.548	3.271	14,5
Velenje	33.428	2.178	6,51
Koper/Capodistria	45.805	1.003	2,18
Kranj	50.863	804	1,58
Maribor	119.828	760	0,63
Trbovlje	19.337	645	3,33
Zagorje ob Savi	16.960	535	3,15
Kamnik	24.734	515	2,08
Celje	50.648	504	0,99
Ukupno	656.801	18.097	37,84

Izvor: Popis 1991.

Nacionalna struktura Maribora u periodu 1921.-2002. godine **National structure of Maribor in the period 1921-2002.**

Prema popisima stanovništva od 1921. do 2002. godine u Mariboru su se prema nacionalnosti do sada iznijašnjavali pripadnici 32 nacije, a najviše bilo je prisutnih prema popisu 1991. godine, kada je nacionalni identitet najraznolikiji, čak 24 nacionalnosti. Tada je u gradu bilo 10.460 osoba, pripadnika etničkih manjina, ili 7,8% od ukupnog stanovništva općine Maribor. Najveći udio u etničkim manjinama imali su Hrvati sa 5.282 osobe, zatim Srbi 3.090 osoba i Bošnjaci (Muslimani) 809 osoba. Prema popisu stanovništva 2002. godine smanjio se udio navedenih etničkih manjina u ukupnom broju stanovnika općine Maribor. Hrvata je bilo 2.534, Srba 2.049, a Bošnjaka, koji su se tada prvi put mogli nacionalno izjasniti kao Bošnjaci, bilo je 591 osoba (Tabela 6.).

Prema popisu stanovništva Republike Slovenije 2002. godine u Mariboru je živjelo ukupno 110.668 osoba od kojih se 97.184 osobe, ili 87,81% nacionalno opredijelilo. Više od 10,0% stanovništva općine Maribor nije se nacionalno opredijelilo, ili im nije bila poznata etnička pripadnost (8.924 osobe). Tačnije, taj broj iznosi 13.484 osobe, ili 12,2% od ukupnog stanovništva ovog grada. Apsolutnu većinu činili su Slovenci sa preko 81,0%, odnosno 89.650 osoba, dok je udio opredijeljenih etničkih manjina bio 6,8% ili 7.534 osobe. Na osnovu udjela alohtonog (doseljenog) stanovništva općina Maribor pokazuje prosječnu multietničnost.

Tipologija multietničnosti se definiše prema udjelu alohtonog (doseljenog) stanovništva u ukupnom stanovništvu nekog područja (naselja), (Gosar, 1992):

- a) ekstremna multietničnost (iznad 25% alohtonog stanovništva),
- b) prosječna multietničnost (od 5% do 25% alohtonog stanovništva),
- c) ispod prosječna multietničnost (manje od 5% alohtonog stanovništva).

Tabela 6. Nacionalna struktura Maribora u periodu 1921.-2002. godine
Table 6. National structure of Maribor in period of 1921.-2002.

Godina popisa	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Slovinci	30.739	46.251	60.940	72.315	145.511	160.365	168.149	133.791	89.650
Bošnjaci									591
Muslimani	154	217	15		11	92	291	809	320
Bosanci									288
Jugoslaveni		31.727			117				36
Albanci			32		33	76	277	476	548
Austrijanci				80		102	48	39	26
Belgijanci		1							
Bugari					10	27	8	15	
Česi			228		126	99	72	42	
Crnogorci			33	117	190	209	290	372	186
Čehoslovaci		429							
Francuzi		2							
Grci						2		1	
Hrvati			2.337	2.681	4.643	6.508	6.714	5.282	2.534
Mađžari		10	50	65	88	100	99	98	70
Makedonci			62	94	147	214	322	377	258
Nisu odgovorili									3.492
Nijemci		1.613	268	327		103	81	76	59
Ostali Slaveni				315					
Poljaci		10				22	27	35	
Romi			1			12	117	402	613
Rumuni		3	10		3	3	21	35	
Rusi		86	128			47	30	14	
Rusini/Ukrajinci			22			11	4	4	
Slovaci			18		9	3	10	6	
Srbi			502	1.070	1.435	2.038	2.904	3.090	2.049
Švicari		1							
Italijani		18	68	26	24	33	24	14	15
Turci					1	2	1	7	
Ukrajinci		3				18	21	16	
Vlasi								1	
Židovi/Jevreji		12				6	1	1	
Drugi /nac. neopred.	735
Drugi i nepoznato	590	27	8.924
Drugi/nac. opred.	265
Ostali/neopred.	298	107	49	57	...
Reg. opredijeljeni	9

Izvor: Popisi stanovništva RS 1921. - 2011.

Prema popisu stanovništva iz 2002. godine u općini Maribor bilo je 2.337 osoba koje su se izjasnile da pripadaju islamskoj vjeroispovijesti. Od ukupno 110.668 stanovnika

Maribora, njih 51.493 opredijelilo se za katolike, 364 osobe kao protestanti, 2.420 osobe kao pravoslavci, 337 osoba ispovijeda neku drugu vjeroispovijest, dok 4.799 osoba ne pripada ni jednoj od vjerskih zajednica. Kao ateisti izjasnilo se 14.914 osoba, 24.305 osoba nije željelo odgovoriti na pitanje da li su vjernici/ateisti, a za 9.699 osoba nije poznata vjerska pripadnost (Tabela 8.).

Tabela 7. Brojno stanje Bošnjaka (Muslimana) u Mariboru 1921.-2002. godine
Table 7. Number of Bosniaks (Muslims) in Maribor 1921-2002.

Godina	Broj stanovnika Maribora	Bošnjaci (Muslimani)	Udio	Broj stanovnika Slovenije	Broj Bošnjaka (Muslimana) u Sloveniji	Udio (%)
1890	19.898
1900	24.601
1910	27.994
1921	30.739	154	0,5	1.250.885
1931	46.251	217	0,46
1948	65.009	15	0,02	1.391.873	179	...
1953	70.815	117 ⁷		1.466.425	1617	0,11
1961	82.560	11	0,01	1.591.523	465	0,03
1971	96.895	92	0,09	1.727.137	3231	0,19
1981	106.113	291	0,27	1.891.864	13.425	0,71
1991	103.961	809	0,77	1.965.986	26.842	1,36
2002	93.847	1198	1,27	1.948.250	40.071	2,06

Izvor: Popisi stanovništva: 1890, 1900, 1910, 1921, 1931, 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002, 2011.
 Bučar, R. A., Migracije in kriminaliteta, pogled čez meje stereotipov in predsodkov, ZRC SAZU, 2014.

Tabela 8. Vjeroispovijest stanovništva Maribora 1991. godine
Table 8. Religion of the population of Maribor in 1991.

Konfesija	Konfesije u Mariboru 1991	
	Svega	Udio (%)
Katolici	51.493	46,5
Protestanti	364	0,3
Pravoslavni	2.420	2,2
Islam	2.337	2,1
Drugo	337	0,3
Nisu vjernici	14.914	13,5
Ne pripadaju niti jednoj konfesiji	4.799	4,3
Nisu odgovorili	24.305	21,9
Nije poznato	9.699	8,7

⁷ Nacionalno neopredeljeni Jugosloveni - Muslimani

Muslimansko groblje (mezarje) u Mariboru Muslim cemetery in Maribor

Od 1990. godine zbog znatno uvećanog broja muslimanskog stanovništva u Mariboru i okolini, izražena bila je želja za uređenjem muslimanskog groblja (mezarja), što je i prvo groblje namijenjeno toj populaciji u Republici Sloveniji. Skupština grada Maribora dala je saglasnost, da se na groblju Dobrava formira muslimansko groblje. U pripremi i izgradnji groblja sudjelovala je Islamska zajednica sa imamom na čelu. Na početku 2015. godine groblje je prošireno. Na tom groblju do danas sahranjeno je oko 200 osoba. Danas vrše pokope (dženaze) na grobljima u Jesenicama, Kranju i Krškoma. Zbog religijskih i birokratskih poteškoća, pripadnici muslimanske populacije još uvijek se, često, odlučuju da svoje umrle prevezu i pokopaju u Bosni i Hercegovini.

ZAKLJUČAK CONCLUSION

Analiza rezultata prema popisima stanovništva u Sloveniji te broju i statusu bošnjačkog/muslimanskog stanovništva specifičan je zbog vlastitog stajališta oko opredjeljenja po nacionalnoj pripadnosti. Nacionalno opredjeljenje Bošnjaka često se kroz historiju mijenjalo (Bosanci, Bošnjaci, Muslimani, muslimani, neopredijeljeni, Jugosloveni, itd.). Prema popisu iz 2002. godine njihova teritorijalna naseljenost je heterogena i disperzna po čitavom prostoru Republike Slovenije. Uglavnom žive u urbanim sredinama. Najviše ih živi u glavnom gradu Slovenije, Ljubljani, a u nekim općinama (zbog rudarstva i željezare) njihov udio predstavlja i do 15,0% stanovništva pojedinih općina. Po ukupnom broju bošnjačko/muslimansko stanovništvo u Mariboru zauzima šesto mjesto, a u gradu su prisutni već više od 100 godina.

Kako u Republici Slovenije tako i u gradu Maribor organizacijom kulturnog i vjerskog života, dobro su se integrisali u novoj sredine svoga prebivanja. Pripadnika islamske vjeroispovijesti u Mariboru ima nešto više od broja Bošnjaka. Nakon više od 105 godina življenja u Sloveniji, pripadnici islamske vjeroispovijesti otvorili su 2020. godine džamiju u Ljubljani, odnosno muslimanski kulturni centar Ljubljana. Isto tako, u Mariboru i nekim gradovima imaju svoje objekte gdje mogu obavljati vjerske obrede.

Literatura i izvori Literature and sources

- Breže, B., Pomoč, sočutje in pieteta do sovjetskih vojnih ujetnikov v Mariboru, umrlih v letih 1941-1942, ČZN, Maribor, 2016.
- Bučar, R. A., Migracije in kriminaliteta, pogled čez meje stereotipov in predsodkov, ZRC SAZU, 2014.
- Destovnik, I., 2012. Nemci u Mariboru: Stoletje preobratov 1846 – 1946, Glasnik Sled 52, str. 114.
- Gosar, A., Narodnosti Slovenije – Spreminjanje etične podobe srednje Evrope, Geographica Slovenica br. 24, 1992;
- Grafenauer, B. Obramba proti Turkom ter boj med plemstvom in deželnim knezom. Vseved, 2007 dostupno http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/obramba - dostupno, 25. 9. 2016.
- <http://www.sinagogamaribor.si/slo/dediscina/judi-v-mariboru/>
- <https://sl-si.facebook.com/BKZS.BKSS/info> - dostupno, 3. 10. 2016.
- Intervju sa Muftijem dr. Grabusom - medzlis-rijeka.org/ - dostupno, 3. 10. 2016.

Mekanović, H. S., »...na soški fronti so zgradili prekrasno džamijo ...«, www.bosnjak.si – dostupno, 29. 9. 2016.

SURS, Popisi na Slovenskem 1948-1991 in Popis 2002, str.19, Ljubljana, 2001

Radovanovič, S., Varl, V., Tomažič, D., Mariborske zgodbe, str 21. Kapital, 1997.

Statistični ured Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002. Majcen, G. Kratka zgodovina Maribora. Tiskarna sv. Cirila, 1926, str.

Suljić, A. Stanovništvo i naselja općine Srebrenica, Geografsko društvo Tuzlanskog kantona, Off-set, Tuzla, 2011.

SUMMARY

BOSNIACS IN REPUBLIC OF SLOVENIA WITH REFERENCE TO THE CITY OF MARIBOR

Dušan Tomažič

Rtv Slovenija, RC Maribor, Ilichova 33

dusan.tomazic@rtvslo.si

Alija Suljić

University of Tuzla, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Department of Geography Univerzitetska 4, Tuzla, Bosnia and Herzegovina

alija.suljic@untz.ba

The paper deals with the Bosniacs in the Republic of Slovenia with reference to the city of Maribor. Bosniacs live scattered throughout the country, and the city of Maribor has recently become an important destination for Bosniacs who emigrate to Slovenia. Their number increased significantly after the war in Bosnia and Herzegovina, due to the poor economic situation in Bosnia and Herzegovina. The study of the Bosniacs ethnic group, which does not have the status of a national minority in Slovenia, requires additional studies. Lately, the position of Bosniacs/Muslims is flourishing in all aspects, and they are creating better living conditions for themselves in the new environment.

Authors

Dušan Tomažič, Magister of geography, master study conducted on Faculty of Natural sciences and mathematics, University of Tuzla and history degree at Faculty of Education in Maribor. Works as an editor at RTV Slovenia Regional Center Maribor. Author and coauthor of numerous scientific and technical articles and one book.

Alija Suljić, Doctor of Science, Associate Professor at the Faculty of natural Sciences and mathematics, University of Tuzla, Bosnia and Herzegovina. In 2007, at the Department of Geography, Faculty of Science, University of Tuzla, he defended his doctoral dissertation in geography entitled "Population and settlements of the Srebrenica municipality" Doctor of Natural Sciences in Geography. Author and coauthor 36 scientific and technical articles and 3 book.